

Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση

Γνωμοδότηση σχετικά με
ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΜΕΤΑ ΤΟ 2020

3 Δεκεμβρίου 2018

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1. Το πολιτικό πλαίσιο και οι επιπτώσεις στην ΕΕΚ	3
2. Καθορίζοντας ένα κοινό όραμα για τα βασισμένα στο μέλλον συστήματα ΕΕΚ, για το 2030	5
Α. Δεξιότητες, ικανότητες και προσόντα για απασχολησιμότητα, προσαρμοστικότητα, προσωπική ανάπτυξη και ανάπτυξη της ιδιότητας του ενεργού πολίτη	8
Β. Προσβάσιμη, ελκυστική, αξιόπιστη και καινοτόμα παροχή υπηρεσιών ΕΕΚ για όλους	8
Γ. Ολοκληρωμένα, ευέλικτα, διαφοροποιημένα και ποιοτικά συστήματα με διακυβέρνηση, χρηματοδότηση και καθοδήγηση που προωθούν την αριστεία, την ένταξη και την αποτελεσματικότητα	9
3. Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ	11
3.1. Συνεργασία για την ΕΕΚ στην Ε.Ε. μετά το 2020	11
3.2. Κύρια στοιχεία που πρέπει να εξεταστούν σε πιθανή μελλοντική πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την ΕΕΚ	12
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	14
1. Η τρέχουσα κατάσταση της ΕΕΚ στην Ευρώπη	14
2. Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ	17
3. Κύρια προγράμματα της ΕΕ που υποστηρίζουν την ΕΕΚ	18
4. Προτεινόμενες πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ για την μετά-2020 περίοδο	19

Εισαγωγή

Η επίτευξη υψηλών επιπέδων ανταγωνιστικότητας, συνεκτικότητας και ανθεκτικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο μέλλον, προϋποθέτει την **επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό** στην εκπαίδευση και κατάρτισή του, στις ικανότητες, στη δημιουργικότητα και στην ικανότητά του να καινοτομεί.

Ο κόσμος της εργασίας εξελίσσεται με γρήγορο ρυθμό. Η αλλαγή και η αύξηση των απαιτήσεων για δεξιότητες, σε συνδυασμό με τις οικονομικές, δημογραφικές και τεχνολογικές εξελίξεις, δημιουργούν σημαντικές προκλήσεις και προσφέρουν ευκαιρίες για καινοτόμες απαντήσεις από τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η ΕΕΚ έχει κείριο ρόλο στην παροχή των αρχικών δεξιοτήτων και προσόντων προς τα άτομα για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας καθώς και στη στήριξη της αναβάθμισης των δεξιοτήτων (upskilling) και της επανακατάρτισής τους (reskilling) μέσα σε ένα δια βίου πλαίσιο με προοπτική, ώστε να μπορούν να διαχειριστούν επιτυχώς τις διάφορες μεταβάσεις που συντελούνται κατά τη σταδιοδρομία τους. Επιπλέον, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση συμβάλλει σημαντικά ως προς την προσωπική ανάπτυξη στην εργασία και τη ζωή, ενώ προάγει τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τις ευρωπαϊκές αξίες.

1. Το πολιτικό πλαίσιο και οι επιπτώσεις στην ΕΕΚ

Οι **διαρθρωτικές αλλαγές** που προκαλούνται από τις **ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις**, όπως η ψηφιοποίηση, η αυτοματοποίηση, η ρομποτική τεχνολογία, η τεχνητή νοημοσύνη, και η εξελισσόμενη καταναλωτική ζήτηση θα συνεχίσουν να επιταχύνουν τη διαδικασία δημιουργίας ή και εξαφάνισης θέσεων εργασίας, όπως επίσης και να πυροδοτούν δυναμικές αλλαγές στις απαιτήσεις δεξιοτήτων. Επιπλέον, ο μετριασμός των επιπτώσεων της **κλιματικής αλλαγής** απαιτεί κατάλληλα τεχνολογικά συστήματα (όπως νέες, φιλικές προς το περιβάλλον, τεχνολογίες, βιώσιμη κατανάλωση ενέργειας και παραγωγή) και παρεμβάσεις πολιτικής - συμπεριλαμβανομένων των σχετικών επαγγελματικών δεξιοτήτων. Αυτό έρχεται πέραν των οικονομικών κύκλων που έχουν πάντα τη δική τους επίπτωση στις ανάγκες σε δεξιότητες. Ωστόσο, δεν επηρεάζονται όλοι οι τομείς στον ίδιο βαθμό. Η **παγκοσμιοποίηση και οι παγκόσμιες αλυσίδες αξίας** οδηγούν σε αποφάσεις σχετικά με το που συντελείται η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών και έτσι προσδιορίζουν ποιες δεξιότητες χρειάζονται σε διαφορετικές περιοχές του πλανήτη. Τα **νέα**

επιχειρηματικά μοντέλα, όπως αυτά που βασίζονται στην «οικονομία διαμοιρασμού», επηρεάζουν τις παραδοσιακές **μορφές οργάνωσης της εργασίας, τις σχέσεις εργοδότη-εργαζομένων και την ανάπτυξη δεξιοτήτων**. Υπάρχει κοινό συμφέρον και υπευθυνότητα των δημόσιων αρχών, των εργοδοτών και των εργαζομένων για να συμβάλλουν στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που οδηγούν σε επιτυχείς επιχειρήσεις και σε κατάλληλα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό.

Οι **δημογραφικές αλλαγές** και η **μετανάστευση** συγκαταλέγονται στις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Ευρώπη, με αντίκτυπο στην προσφορά ειδικευμένου εργατικού δυναμικού, στην ποικιλομορφία του, στη δομή των θέσεων εργασίας, στην ένταση των ελλείψεων δεξιοτήτων και στην παροχή της ΕΕΚ. Οι στρατηγικές ανάπτυξης δεξιοτήτων σε κάθε χώρα θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις πολιτικές μετανάστευσης και ενσωμάτωσης καθώς και τις πρακτικές διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού και κατάρτισης των εργοδοτών προς τους νέους και τους ενήλικες, συμπεριλαμβανομένων των ξένων/διασυννοριακών

εργαζομένων ή των υπηκόων τρίτων χωρών. Η ενσωμάτωση των προσφύγων και των οικονομικών μεταναστών στην αγορά εργασίας οφείλει να αποτελέσει μέρος της προσέγγισης της Ε.Ε. ως προς την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων. Οι προσπάθειες εντοπισμού, αποτίμησης και επικύρωσης δεξιοτήτων καθώς και αναγνώρισης προσόντων από άλλες χώρες θα πρέπει να ενισχυθούν προς αυτή την κατεύθυνση.

Η παγκόσμια μεταρρυθμιστική ατζέντα που προσδιορίστηκε υπό το πρίσμα των **Στόχων Ανάπτυξης**, συμπεριλαμβανομένων των ηθικών αρχών, έχει σαφή επίδραση επί των συστημάτων ΕΕΚ, την παροχή αλλά και το περιεχόμενο της κατάρτισης.

Η **πολιτική προσοχή στη σημασία της επένδυσης στους ανθρώπους** είναι ζωτικής σημασίας για να διασφαλιστεί ότι οι προσπάθειες εκσυγχρονισμού θα υλοποιηθούν με την απαιτούμενη ταχύτητα και εμβέλεια. Είναι απαραίτητο **να ενσωματωθούν οι πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης στο ευρύτερο πλαίσιο των προσανατολισμένων στο μέλλον οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας**, με σκοπό τη διαχείριση των διαρθρωτικών αλλαγών. Αυτό θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται καλά στη **δομή των κρατικών προϋπολογισμών**. Πράγματι, μέσω της ενισχυμένης συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, των κοινωνικών εταίρων και των παρόχων εκπαίδευσης και κατάρτισης, οι μελλοντικές πολιτικές

εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα συστήματα διακυβέρνησης των δεξιοτήτων πρέπει να συνδεθούν ακόμη περισσότερο με άλλες δημόσιες πολιτικές και στρατηγικές εκσυγχρονισμού, υποστηριζόμενες από επαρκή επίπεδα δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι έχουν έναν πολύ σημαντικό ρόλο να διαδραματίσουν ως προς την υποστήριξη της μετάβασης και των διαδρομών σταδιοδρομίας μεταξύ κλάδων. Οι διαφοροποιημένες χρηματοδοτικές πηγές και χρηματοδοτικοί μηχανισμοί (π.χ. χρηματοδοτικά σχήματα κατάρτισης) θα πρέπει να σχεδιάζονται ολοκληρωμένα και να εφαρμόζονται με στόχο τη μεγιστοποίηση των θετικών αποτελεσμάτων.

Με γνώμονα τις προαναφερθείσες προκλήσεις, αναμένεται ότι στο μέλλον η ΕΕΚ θα πρέπει να συνεχίσει να εξισορροπεί τη σταθερότητα και ένα ορισμένο βαθμό ευελιξίας που θα επιτρέπει την ανταπόκριση στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας. Η πρόκληση των ελλείψεων δεξιοτήτων (skill shortages) καθώς και η έλλειψη βασικών δεξιοτήτων αντιπαραβάλλεται με μια διαφαινόμενη ζήτηση για περισσότερες μεσαίες και υψηλότερες δεξιότητες στην Ευρώπη. Η κατάσταση αυτή θα γίνει πιο έντονη σε αρκετές χώρες της ΕΕ έως το 2025. Η ΕΕΚ, μαζί με τα συνολικά συστήματα δεξιοτήτων και άλλους τομείς πολιτικής, θα πρέπει να αντιμετωπίσει αυτήν την πρόκληση και να στηρίξει την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία των ευρωπαϊκών οικονομιών. Απαιτούνται περισσότερες επενδύσεις για την ανάπτυξη μηχανισμών ποσοτικής και ποιοτικής πρόβλεψης δεξιοτήτων¹,

1 Η πρόγνωση δεξιοτήτων (skills anticipation) ορίζεται ως η χρήση πληροφοριών σχετικά με την αγορά εργασίας και τις δεξιότητες (Skills intelligence) για την ανάπτυξη πολιτικών απαντήσεων στις μελλοντικές ανάγκες σε δεξιότητες και τις τάσεις στην προσφορά δεξιοτήτων σε βραχυπρόθεσμες, μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες προοπτικές. Οι μέθοδοι και τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται για την ανάπτυξη πληροφοριών σχετικά με τις δεξιότητες περιλαμβάνουν ποσοτικές μακροοικονομικές προβλέψεις, έρευνες δεξιοτήτων των εργοδοτών, αξιοποίηση μεγάλου όγκου δεδομένων που βασίζονται σε κενές θέσεις εργασίας για εντοπισμό τάσεων στη ζήτηση δεξιοτήτων και κυρίως ποιοτικές μελέτες που εμπλέκουν εμπειρογνώμονες σε διεργασίες κριτικής σκέψης για το μέλλον της ζήτησης και της προσφοράς δεξιοτήτων. Η διαδικασία συμμετοχής των ενδιαφερομένων από τον δημόσιο, τον ιδιωτικό και τον τρίτο τομέα, από διάφορους οικονομικούς τομείς και γεωγραφικές περιοχές, στη δημιουργία, τη διαβίβαση και τη χρήση τέτοιων πληροφοριών για την εφαρμογή και την καθοδήγηση των πολιτικών εκπαίδευσης και κατάρτισης αναφέρεται ως «διακυβέρνηση δεξιοτήτων»[η παρούσα υποσημείωση προέρχεται από το σχέδιο κειμένου γνώμης της ΣΕΕΚ].

μεταξύ άλλων σε τομεακό και τεχνολογικό επίπεδο, προκειμένου να κατανοηθεί ο συγκεκριμένος αντίκτυπος των αλλαγών εντός τομέων και επαγγελμάτων και να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές για την ανάλογη αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών καθώς και την υποστήριξη των ατόμων ως προς τη διαδικασία λήψης τεκμηριωμένων επιλογών μάθησης και σταδιοδρομίας.

Η ΕΕΚ θα συνεχίσει να προετοιμάζει τους νέους για την είσοδο και την επιτυχή συμμετοχή τους στην αγορά εργασίας. Ταυτόχρονα, λόγω της δημογραφικής αλλαγής, των οικονομικών και τεχνολογικών εξελίξεων, η ΕΕΚ θα πρέπει να

ανταποκριθεί στις αυξανόμενες ανάγκες για **αναβάθμιση δεξιοτήτων και επανακατάρτιση του ενήλικου πληθυσμού σε όλα τα επίπεδα**, σύμφωνα με τις αναγνωρισμένες ανάγκες του σε δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των κοινωνικά μειονεκτούντων καθώς και όσων εμφανίζουν υψηλό δυναμισμό (π.χ. μετανάστες, πρόσφυγες, ανειδίκευτοι, ανενεργές ομάδες, συμπεριλαμβανομένων ομάδων του γυναικείου πληθυσμού) ώστε να μπορέσουν να παραμείνουν/επανενταχθούν στην αγορά εργασίας και να κινηθούν ελεύθερα και με αυτο-καθορισμένο τρόπο μέσω της εκπαιδευτικής και επαγγελματικής σταδιοδρομίας τους.

2. Καθορίζοντας ένα κοινό όραμα για τα βασισμένα στο μέλλον συστήματα ΕΕΚ, για το 2030

Από το 2010, οι κυβερνήσεις και οι κοινωνικοί εταίροι συνεργάστηκαν για να προωθήσουν τους στόχους που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Ανακοινωθέντος της Μπριζ. Ειδικότερα, σημείωσαν πρόοδο ως προς το να καταστήσουν την αρχική ΕΕΚ περισσότερο σχετική με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κυρίως εστιάζοντας στην μάθηση που βασίζεται στην εργασία (WBL), στη μαθητεία, στην επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών και στη διασφάλιση της ποιότητας. Ωστόσο, η ποιότητα και η συμμετοχή στα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ποικίλλει μεταξύ των κρατών μελών (βλ. Παράρτημα για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με την πορεία της ΕΕΚ στην Ευρώπη).

Από την επαύριον της κρίσης της ανεργίας των νέων, οι μεταρρυθμίσεις στην αρχική ΕΕΚ είναι καλά ενσωματωμένες στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων. Παράλληλα, αυξανόμενη έμφαση δίνεται πλέον στην ανάγκη υποστήριξης δράσεων αναβάθμισης δεξιοτήτων και επανα-κατάρτισης μέσω της συνεχιζόμενης ΕΕΚ. Ο Ευρωπαϊκός Πυλώνας Κοινωνικών Δικαιωμάτων ενίσχυσε ακόμη

περισσότερο την πολιτική δέσμευση για μεταρρυθμίσεις στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και μέσω της ιδιαίτερης αναφοράς του στο δικαίωμα στην ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και δια βίου μάθηση, καθώς και στο δικαίωμα υποστήριξης για αναζήτηση εργασίας, κατάρτισης και αναβάθμισης των προσόντων, έθεσε μια ισχυρή βάση για τη μετatóπιση της εστίασης προς τη συνεχιζόμενη ΕΕΚ.

Το Ανακοινωθέν της Μπριζ θέτει ένα όραμα για μια ατζέντα πολιτικής της ΕΕ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση έως το 2020 (με βελτιωμένες προτεραιότητες στα Συμπεράσματα της Ρίγα, το 2015). Ήδη το 2017, οι εργασίες άρχισαν να διαμορφώνουν το όραμα για ένα πλαίσιο πολιτικής μετά το 2020. Πρέπει να υιοθετηθεί μια πιο φιλόδοξη και στραμμένη προς το μέλλον προσέγγιση των μεταρρυθμίσεων της ΕΕΚ για την αντιμετώπιση των μελλοντικών οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων. Αυτές αφορούν επίσης τον διάδοχο του πλαισίου Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020 και τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Υπάρχει ανάγκη να στραφεί η

σημερινή προσοχή από την αρχική κατάρτιση σε μια συνολική προσέγγιση της διά βίου μάθησης και να αυξηθούν σημαντικά οι δεσμοί με την καινοτομία και την αποτελεσματικότητα της ΕΕΚ. Ως αποτέλεσμα των διαβουλεύσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη, εντοπίστηκαν οι ακόλουθες αναδυόμενες τάσεις στην ΕΕΚ:

- Η ΕΕΚ αναμένεται να επανατοποθετηθεί μέσα στο μελλοντικό μείγμα ισχυρής θεμελίωσης των βασικών δεξιοτήτων, των γενικών, ήπιων, εγκάρσιων και επαγγελματικών ικανοτήτων. Θα πρέπει να αποδεικνύει την ικανότητά της να προετοιμάζει τους ανθρώπους όχι μόνο για υπάρχουσες θέσεις εργασίας, αλλά και για μελλοντική απασχόληση και δημιουργία θέσεων εργασίας. Η ΕΕΚ αναμένεται να συνεχίσει να προωθεί τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τις ευρωπαϊκές αξίες.
- Βάσει στοιχείων του Cedefop², φαίνεται ότι λόγω της αυξανόμενης βαρύτητας του εξειδικευμένου περιεχομένου της ΕΕΚ παράλληλα με τη σημασία των ικανοτήτων-κλειδιών, η παροχή μάθησης αναμένεται να γίνει πιο υβριδική – με την έννοια των δυσδιάκριτων πλέον ορίων σε επίπεδο θεσμικής ταυτότητας, ομάδων στόχου, προγραμμάτων σπουδών και περιβάλλοντος μάθησης μεταξύ της ΕΕΚ και της γενικής εκπαίδευσης, μεταξύ της αρχικής και της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, μεταξύ της ΕΕΚ και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και μεταξύ των μεικτού τύπου φορέων (π.χ. IVET, CVET).
- Η σύνδεση μεταξύ ΕΕΚ και αγοράς εργασίας αναμένεται να αλλάξει από μονόδρομη σε αμφίδρομη. Υπό το φως των εξελίξεων στην αγορά εργασίας, όπως αυτές προαναφέρθηκαν, η αυξανόμενη διά βίου μαθησιακή ανάπτυξη των εργαζομένων θα αναδειχθεί σε αναγκαιότητα. Αυτό σημαίνει ότι η τρέχουσα έμφαση πολιτικής προς δημόσια χρηματοδοτούμενες μορφές αρχικής ΕΕΚ θα πρέπει να λάβει μια διευρυμένη

προσέγγιση, όπου οι πάροχοι θα προσφέρουν προγράμματα κατάρτισης προς ενήλικες (CVET). Επομένως, αναδεικνύεται η ανάγκη πολιτικών και πλαισίων ΕΕΚ, οδηγούμενων από τη ζήτηση, προσανατολισμένων στην πρακτική, ευέλικτων και αναδραστικών.

- Οι αναδυόμενες νέες τεχνολογίες και μορφές οργάνωσης της εργασίας αναμένεται να καταγράφονται ταχύτερα μέσω συστημάτων πρόγνωσης δεξιοτήτων και να μεταφράζονται σε παροχή υπηρεσιών ΕΕΚ με όρους απαιτούμενων δεξιοτήτων, διδακτικών προγραμμάτων και προσόντων. Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αναμένεται να αναπτύξουν μηχανισμούς «ταχείας αντίδρασης», τόσο για σταθερά προσόντα/δεξιότητες κορμού όσο και για τις ευέλικτες μορφές προσθήκης νέων ή ανώτερων δεξιοτήτων, απαιτώντας ισχυρή διακυβέρνηση με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.
- Η ΕΕΚ χρειάζεται να συνδυάσει και να εξισορροπήσει ένα μοντέλο προσανατολισμένο στη διαδικασία, στις εισροές και στην προσφορά με μια προσέγγιση εστιασμένη στο αποτέλεσμα και τις εκροές, προκειμένου να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των εκπαιδευομένων όσον αφορά στις κατάλληλες δεξιότητες, των εργοδοτών αναφορικά με τις ανάγκες σε δεξιότητες και την αύξηση της παραγωγικότητας, και της κοινωνίας σχετικά με τη συμβολή στην ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή.
- Η διακυβέρνηση στην ΕΕΚ αναμένεται να κινηθεί προς ένα κοινό (διαμοιρασμένο) σύστημα με τη συμμετοχή των κυριότερων ενδιαφερόμενων φορέων, που θα εφαρμοστεί σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό, θεσμικό και κλαδικό επίπεδο. Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων καθώς και των λοιπών ενδιαφερομένων μερών –όπως παρόχων ΕΕΚ και καταρτιζομένων– στην ανάπτυξη, εφαρμογή και διακυβέρνηση των πολιτικών ΕΕΚ, θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω.

2 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/changing-nature-and-role-vocational-education-and-training-vet-europe>

- Ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα εκπαιδεύονται και μαθαίνουν, θα συνεχίσει να εξελίσσεται με την εισαγωγή νέων, τεχνολογικά βασισμένων, εκπαιδευτικών εργαλείων και προγραμμάτων.
- Διαπιστώνεται μια ανάγκη ενίσχυσης των δεσμών με την καινοτομία και την αποτελεσματικότητα στην ΕΕΚ.
- Τα ισχυρά συστήματα ΕΕΚ συμβάλλουν στην ανταγωνιστικότητα, την καινοτομία και την οικονομική μεγέθυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ταυτόχρονα, πρέπει να σημειωθεί πως παρότι ολόκληρη η Ευρώπη αντιμετωπίζει συνολικά τις ίδιες περίπου προκλήσεις, οι προκλήσεις στο πεδίο της ΕΕΚ δεν είναι απαραίτητα κοινές σε όλη την ήπειρο. Η εμπειρία ορισμένων χωρών διακρίνεται από την αύξηση των εγγραφών σε προγράμματα ΕΕΚ καθώς και μια θετική εικόνα για την ΕΕΚ, ενώ

άλλες χώρες καταβάλλουν ακόμη προσπάθειες ως προς τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ διαπιστώνοντας μια μείωση ενδιαφέροντος ως προς την προώθηση σχετικών επαγγελματικών διαδρομών. Επιπλέον, τα συστήματα ΕΕΚ είναι αρκετά διαφοροποιημένα ανά την Ευρώπη. Ορισμένες χώρες διατηρούν συστήματα βασισμένα στο σχολείο, άλλες χώρες διακρίνονται από διττά συστήματα και κάποιες χώρες διατηρούν συνδυασμούς αυτών. Η συγκεκριμένη διαφοροποίηση απαιτεί τη διαμόρφωση λύσεων που θα είναι επαρκώς προσαρμοσμένες στο εκάστοτε πλαίσιο της κάθε χώρας.

Η επόμενη ενότητα θέτει ένα σχέδιο οράματος της αρχικής και της συνεχιζόμενης κατάρτισης για μια μελλοντική πολιτική ΕΕΚ της ΕΕ που θα πρέπει να αποτελεί μέρος της μελλοντικής ατζέντας για την εκπαίδευση και την κατάρτιση.

Ένα όραμα για τη μελλοντική πολιτική της Ένωσης για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Άριστης ποιότητας, περιεκτική και διά βίου ΕΕΚ

Τα ευρωπαϊκά συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έως το 2030 θα πρέπει να αποσκοπούν στην παροχή άριστης και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευσης και κατάρτισης που να προσφέρει ευκαιρίες οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης, να υποστηρίζει την έξυπνη, συμπεριληπτική και αειφόρο ανάπτυξη και να προωθεί τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη και τις ευρωπαϊκές αξίες - βοηθώντας έτσι όλα τα άτομα να αναπτύξουν πλήρως το δυναμικό τους στο πλαίσιο του συνεχούς της διά βίου μάθησης. Αυτά ορίζονται από τρία βασικά στοιχεία:

- Ενισχύουν την απόκτηση δεξιοτήτων, ικανοτήτων και προσόντων που διασφαλίζουν την απασχολησιμότητα, την προσαρμοστικότητα, την προσωπική ανάπτυξη και την ιδιότητα του ενεργού πολίτη για τα άτομα.
- Παρέχουν προσιτή, ελκυστική, αξιόπιστη και καινοτόμο παροχή [εκπαιδευτικών υπηρεσιών].
- Είναι ολοκληρωμένα, ευέλικτα και διαφοροποιημένα ενώ υποστηρίζονται από διακυβέρνηση, χρηματοδότηση και καθοδήγηση που ενισχύουν την αριστεία, την ενσωμάτωση, την αποτελεσματικότητα και την επιμερισμένη ευθύνη.

Το όραμα μπορεί να επιτευχθεί με βάση την ενισχυμένη εταιρική σχέση μεταξύ ΕΕΚ και του κόσμου της εργασίας, μέσω της επιδίωξης των ακόλουθων στόχων. Για την προώθηση αυτών των στόχων, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί η συνέχεια με το

υφιστάμενο πλαίσιο των πολιτικών εκπαίδευσης, κατάρτισης, απασχόλησης καθώς και των κοινωνικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένων των Συστάσεων του Συμβουλίου ή άλλων κειμένων πολιτικών και πρωτοβουλιών (βλ. σημείο 2 στο Παράρτημα).

A. Δεξιότητες, ικανότητες και προσόντα για απασχολησιμότητα, προσαρμοστικότητα, προσωπική ανάπτυξη και ανάπτυξη της ιδιότητας του ενεργού πολίτη

- Η παροχή της ΕΕΚ πρέπει να ενσωματώνει α) σταθερό πυρήνα και β) ευέλικτα στοιχεία για να παρέχει στους εκπαιδευόμενους τις δεξιότητες και τις εγκάρσιες ικανότητες που χρειάζονται στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία και οι οποίες θα τους ενδυναμώσουν ώστε να δρομολογήσουν μια αυτοκαθοριζόμενη επαγγελματική ζωή και να διευθύνουν τις πολυάριθμες μεταβάσεις σταδιοδρομίας, όπως επίσης να αποκτήσουν την ιδιότητα του ενεργού πολίτη. Για να είναι πλήρως αποτελεσματική η ΕΕΚ, οι εκπαιδευόμενοι πρέπει να έχουν ισχυρή θεμελίωση επάρκειας στις βασικές δεξιότητες (γραφή, αριθμητική, ψηφιακός γραμματισμός) και σε άλλες ικανότητες-κλειδιά. Όλες αυτές οι δεξιότητες και ικανότητες-κλειδιά, συμπεριλαμβανομένων των δεξιοτήτων επιχειρηματικότητας, της κριτικής σκέψης και των δεξιοτήτων διαχείρισης σταδιοδρομίας πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω μέσω της ΕΕΚ.
- Παράλληλα, η ΕΕΚ έχει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προώθηση της απασχολησιμότητας αυτών που μαθαίνουν, αλλά και της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και του δυναμικού καινοτομίας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ενισχυθεί περαιτέρω η συσχέτιση των προγραμμάτων σπουδών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω μιας προσέγγισης βασισμένης στα μαθησιακά αποτελέσματα, συμπεριλαμβανομένης της πρακτικής κατάρτισης και της μάθησης στο χώρο εργασίας.

B. Προσβάσιμη, ελκυστική, αξιόπιστη και καινοτόμα παροχή υπηρεσιών ΕΕΚ για όλους

- Η ΕΕΚ θα πρέπει να παρέχεται από έμπειρους και με υψηλά προσόντα εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτές, οι οποίοι υποστηρίζονται μέσω αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εξέλιξης (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών δεξιοτήτων και των καινοτόμων διδακτικών μεθόδων), με σκοπό την επίτευξη μαθησιακών αποτελεσμάτων υψηλής ποιότητας. Οι προσπάθειες πρέπει να εστιάσουν στην αύξηση της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτή, με σκοπό να διασφαλιστεί ένας επαρκής αριθμός πιστοποιημένων εκπαιδευτών.
- Η ΕΕΚ πρέπει να είναι επικεντρωμένη στους μαθηστές, παρέχοντας ευέλικτες και αθροωτές (σπονδυλωτές) ευκαιρίες μάθησης, συμπεριλαμβανομένων των ευκαιριών κινητικότητας, και επιτρέποντας την πρόοδο με στόχο την επίτευξη των μέγιστων ποσοστών ολοκλήρωσης των σπουδών. Η παροχή των υπηρεσιών πρέπει να αποτελείται από ένα κατάλληλο/διαφορετικό συνδυασμό σύγχρονων μαθησιακών περιβαλλόντων (συμπεριλαμβανομένης της μάθησης με βάση την εργασία και της μάθησης που υποστηρίζεται από τεχνολογικά μέσα), παιδαγωγικών μεθόδων και εργαλείων καθώς και διασφαλισμένης πρόσβασης σε υποδομές υψηλής στάθμης.
- Η ΕΕΚ πρέπει να υποστηρίζει την έξυπνη και βιώσιμη ανάπτυξη, διευρύνοντας τη διεπιστημονική μάθηση και προσφέροντας καινοτόμες υπηρεσίες που προωθούν τη δημιουργικότητα των μαθητών και ανταποκρίνονται στις νέες προτεραιότητες που παρουσιάζει το εξελισσόμενο οικονομικό τοπίο, στο πλαίσιο της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης.

- Για να μπορέσει η ΕΕΚ να διαδραματίσει αυτόν τον ρόλο, απαιτούνται ισχυρές επενδύσεις στη διαμόρφωση της εικόνας της ως ελκυστική και άριστη πορεία για την απασχόληση και τη ζωή. Η ελκυστικότητα επιτυγχάνεται τόσο μέσω της ενίσχυσης της αριστείας και της διαπερατότητας των εκπαιδευτικών μονοπατιών όσο και μέσα από δράσεις προώθησης/εκστρατείες, στις οποίες πρέπει να συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι για την ΕΕΚ καθώς και επιτυχημένοι απόφοιτοι ΕΕΚ ως πρότυπα. Οι δυνητικοί εκπαιδευόμενοι πρέπει να έχουν πρόσβαση σε μια ξεκάθαρη και φιλική προς τον χρήστη πληροφορόρηση ως προς τις προσφερόμενες επιλογές κατάρτισης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Η καθοδήγηση και ο προσανατολισμός, ιδίως προς τους εκπαιδευόμενους και τις οικογένειες, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση των διαφόρων διαδρομών ΕΕΚ.
 - Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να εξασφαλίζουν αποτελεσματική και ισορροπημένη πρόσβαση των φύλων, ελκυστικότητα και ευκαιρίες κατάρτισης για όλους, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των εκπαιδευομένων και τις δεξιότητες και τα προσόντα που απαιτούνται στην αγορά εργασίας. Επομένως, η ΕΕΚ πρέπει να συμβαδίζει με τους στόχους της πρώτης αρχής του Ευρωπαϊκού πυλώνα για τα κοινωνικά δικαιώματα και να είναι επωφελής για όλους, ανεξάρτητα από το κοινωνικοοικονομικό τους υπόβαθρο, το υπάρχον σύνολο δεξιοτήτων ή το καθεστώς σταδιοδρομίας/εργασίας. Μπορεί να καθιστά τους ανθρώπους ικανούς να είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας και παραγωγικοί και επιτυχημένοι εργαζόμενοι.
 - Η ΕΕΚ πρέπει να προσφέρει υψηλής ποιότητας εκπαίδευση και κατάρτιση και να προωθείται σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των υψηλότερων επιπέδων, στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή της συμπλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ώστε να θεωρούνται ισότιμα).
 - Η ΕΕΚ πρέπει να είναι όσο μακροχρόνια και η εργασία και διαφανής, υποστηριζόμενη από ρυθμίσεις για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, την αναγνώριση της πρότερης μάθησης, τις ποιοτικές υπηρεσίες αποτελεσματικής καθοδήγησης, και να προάγει τη διαπερατότητα και την πρόσβαση σε καλά εδραιωμένες διαδρομές προόδου.
- Γ. Ολοκληρωμένα, ευέλικτα, διαφοροποιημένα και ποιοτικά συστήματα με διακυβέρνηση, χρηματοδότηση και καθοδήγηση που προωθούν την αριστεία, την ένταξη και την αποτελεσματικότητα**
- Τα συστήματα ΕΕΚ πρέπει να είναι:
 - 1) σχεδιασμένα σε μια προοπτική δια βίου μάθησης που ενσωματώνει την αρχική και τη συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για νέους και για ενήλικες·
 - 2) ενταγμένα στα γενικά εθνικά συστήματα διακυβέρνησης στον τομέα της ΕΕΚ και των δεξιοτήτων, καθώς και των πολιτικών απασχόλησης και κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο·
 - 3) ενσωματωμένα σε προωθητικές στρατηγικές και συστήματα οικονομικής και καινοτομικής ανάπτυξης σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο έτσι ώστε να διαμοιράζουν προδραστικά την καινοτομία και την ανάπτυξη·
 - 4) βασισμένα σε ισχυρούς μηχανισμούς διασφάλισης ποιότητας, αποτελεσματικούς βρόχους ανατροφοδότησης και σχετικά μέσα διαφάνειας που επιτρέπουν την έγκαιρη προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών στις εξελισσόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας.

- Η διακυβέρνηση και η υλοποίηση της ΕΕΚ πρέπει να ενημερώνονται από τις προγνώσεις και τις αποτιμήσεις δεξιοτήτων και τα συστήματα ικνηλάτησης των αποφοίτων, προκειμένου να υποστηριχθούν οι εκπαιδευόμενοι να αποκτήσουν επαγγελματικές δεξιότητες που ανταποκρίνονται στις δυναμικές εξελίξεις στην κοινωνία και στην αγορά εργασίας, ιδίως αναφορικά με την ψηφιοποίηση, αυτοματοποίηση/ρομποτική τεχνολογία, τη μετάβαση σε πράσινες οικονομίες και την αειφόρο ανάπτυξη.
- Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να προσαρμοστούν καλύτερα στο ταχέως εξελισσόμενο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, να γίνουν περισσότερο προσανατολισμένα στη ζήτηση και ανοιχτά όσον αφορά στις μορφές παροχής υπηρεσιών, ιδίως μέσω στρατηγικών διεθνοποίησης, μεγαλύτερης διακρατικής κινητικότητας, νέων μορφών ψηφιακής μάθησης, νέων μεικτών τύπων μάθησης, ανάπτυξης σπονδύλων για αναβάθμιση δεξιοτήτων ή επανακατάρτιση καθώς και ανάπτυξη ποικιλομορφίας των παρόχων.
- Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να βασίζονται σε αποτελεσματική διακυβέρνηση, σε όλα τα επίπεδα, όπου περιλαμβάνονται όλοι οι ενδιαφερόμενοι, ιδίως οι κοινωνικοί εταίροι, και εξασφαλίζεται αποτελεσματικός και δίκαιος κοινωνικός διάλογος μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων και των εργοδοτών, λαμβάνοντας υπόψη τα εθνικά συστήματα εργασιακών σχέσεων και τις πρακτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης. Μια τέτοια πολυ-παραγοντική και πολυεπίπεδη διακυβέρνηση πρέπει να αντικατοπτρίζεται στις ρυθμίσεις χρηματοδότησης.
- Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να παρέχουν τον απαραίτητο βαθμό αυτονομίας των παρόχων ΕΕΚ σύμφωνα με τα εθνικά συστήματα καθώς και βιώσιμη χρηματοδότηση που θα υποστηρίξει την υλοποίηση του συνολικού οράματος.
- Η αυξανόμενη σημασία της αναβάθμισης δεξιοτήτων και της επανακατάρτισης των ενηλίκων σε μια προοπτική δια βίου μάθησης θα πρέπει να αντικατοπτρίζεται στην ισορροπία μεταξύ των επενδύσεων και της χρηματοδότησης για την αρχική και συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση (IVET & CVET).
- Σχήματα διευκόλυνσης της πρόσβασης σε προγράμματα κατάρτισης (training entitlements) και άλλα συναφή μέτρα, διασφαλίζουν αποτελεσματική πρόσβαση σε κατάρτιση για όλους.
- Η αριστεία στην ΕΕΚ³ θα πρέπει να ενθαρρύνεται, να υποστηρίζεται και να επιβραβεύεται.

3 Η αριστεία στην ΕΕΚ μπορεί να χαρακτηρίζεται από μια ολιστική προσέγγιση κατά την οποία η ΕΕΚ:

- αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των οικοσυστημάτων δεξιοτήτων, συμβάλλοντας στην εθνική και περιφερειακή ανάπτυξη, την καινοτομία, και τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης·
- αποτελεί μέρος των «τριγώνων της γνώσης», σε στενή συνεργασία με άλλους τομείς εκπαίδευσης και κατάρτισης, την επιστημονική κοινότητα και τις επιχειρήσεις·
- επιτρέπει στους εκπαιδευόμενους να αποκτήσουν επαγγελματικές και κρίσιμες ικανότητες μέσω της παροχής κατάρτισης υψηλού επιπέδου που χαρακτηρίζεται από διασφάλιση ποιότητας, διαμορφώνει καινοτόμες μορφές εταιρικών σχέσεων με τον κόσμο της εργασίας, ενώ υποστηρίζεται από τη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη του διδακτικού και εκπαιδευτικού προσωπικού, τις καινοτόμες παιδαγωγικές μεθόδους και τις στρατηγικές διεθνοποίησης.

3. Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση συμπεριλήφθηκε ρητά στο άρθρο 128 της Συνθήκης της Ρώμης το 1957. Σήμερα, έχει κληροδοτηθεί στη Συνθήκη της Λισαβόνας, η οποία ζητά την εφαρμογή μιας “πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης” (άρθρο 166). Από το 2002, η πολιτική αυτή έχει εξελιχθεί στο πλαίσιο της Διαδικασίας της Κοπεγχάγης, ενώ είναι ενσωματωμένη στο πλαίσιο της στρατηγικής ET 2020 (βλ. Παράρτημα για περισσότερες λεπτομέρειες). Επιπλέον, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην ΕΕΚ υποστηρίζονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Η διεθνής συνεργασία, συμπεριλαμβανομένης της κινητικότητας των εκπαιδευόμενων και του προσωπικού της ΕΕΚ, χρηματοδοτείται μέσω του προγράμματος Erasmus+.

Η γενική διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην ΕΕΚ δομείται γύρω από τις συναντήσεις των Γενικών Διευθυντών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της επίσημης Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση, ο ρόλος της οποίας είναι να συμβουλευτεί την Επιτροπή σχετικά με την εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής επαγγελματικής κατάρτισης. Επιπλέον, το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Κατάρτισης (Cedefop) υποστηρίζει την ανάπτυξη ευρωπαϊκών πολιτικών ΕΕΚ και συμβάλλει στην υλοποίησή τους μέσω της έρευνας, των αναλύσεων και των πληροφοριών σχετικά με συστήματα, πολιτικές και πρακτικές ΕΕΚ. Το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ETF) συμβάλλει, στο πλαίσιο των πολιτικών εξωτερικών σχέσεων της ΕΕ, στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, που ορίζεται ως έργο που συμβάλλει στη δια βίου ανάπτυξη των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων των ατόμων μέσω της βελτίωσης των συστημάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

3.1. Συνεργασία για την ΕΕΚ στην Ε.Ε. μετά το 2020

Η Συμβουλευτική Επιτροπή για την επαγγελματική κατάρτιση καλεί την Επιτροπή:

1. Να εργαστεί για την **έγκριση ενός νέου Ανακοινωθέντος** που θα καθορίσει το όραμα για την ΕΕΚ 2030, λαμβάνοντας υπόψη αυτή τη γνώμη και θα επικυρωθεί από **τους αρμόδιους υπουργούς της ΕΕΚ, τους Ευρωπαίους κοινωνικούς εταίρους και την Επιτροπή.**
2. Να προετοιμάσει μια **πρόταση της Επιτροπής για τον εξορθολογισμό και την εδραίωση του πλαισίου πολιτικής της ΕΕ για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, της διακυβέρνησης και των υφιστάμενων εργαλείων της ΕΕ.**

Βάσει του Ανακοινωθέντος, η παρούσα πρόταση θα μπορούσε να καθορίσει και να θέσει σε εφαρμογή το **πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της ΕΕΚ** για την επόμενη δεκαετία μέσω:

- i. της διαμόρφωσης και προώθησης **μεταρρυθμίσεων που πρέπει να υλοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο**, όπως αναφέρονται στο τμήμα 3 της παρούσας γνωμοδότησης.
- ii. της παροχής της απαιτούμενης **στήριξης σε επίπεδο ΕΕ** για την εφαρμογή τους και για την ενθάρρυνση της δημιουργίας ευρωπαϊκής κουλτούρας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με προσανατολισμό στα αποτελέσματα και την υποστήριξη των κρατών μελών όσον αφορά στον καθορισμό στόχων και την ανάπτυξη μεθόδων για την αξιολόγηση του επιτεύγματός τους.

3.2. Κύρια στοιχεία που πρέπει να εξεταστούν σε πιθανή μελλοντική πρόταση της Επιτροπής σχετικά με το πλαίσιο πολιτικής της ΕΕ για την ΕΕΚ

Η πρόταση θα πρέπει να αναπτυχθεί αφενός λαμβάνοντας υπόψη τα διαθέσιμα στοιχεία, όπως οι σχετικές εκθέσεις αξιολόγησης, οι δημοσιεύσεις του Cedefop και του ETF, αφετέρου να διαμορφωθεί σε στενή διαβούλευση με τα ενδιαφερόμενα μέρη και δη το ACVT ως ένα τριμερές φόρουμ που ενσωματώνει τους κοινωνικούς εταίρους, οι οποίοι διαδραματίζουν έναν ενεργό ρόλο κατέχοντας άμεση γνώση και εμπειρία τόσο της αγοράς εργασίας όσο και του πεδίου της κατάρτισης. Η πρόταση θα μπορούσε να λάβει επίσης υπόψη τις απόψεις άλλων ενδιαφερομένων μερών και των τελικών χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευόμενων της ΕΕΚ, των παρόχων ΕΕΚ και των εργοδοτών. Η πρόταση θα μπορούσε να λάβει τη μορφή μιας γενικής **Σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ΕΕΚ** που θα συμβάλει στους ευρύτερους στρατηγικούς στόχους της Ένωσης στο πλαίσιο:

- των διαδόχων των θεματολογίων «Ευρώπη 2020» και «ΕΤ2020», των κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών
- της ανταπόκρισης της Ένωσης στους στόχους της αειφόρου ανάπτυξης,
- της περαιτέρω εφαρμογής του Ευρωπαϊκού Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων,
- του πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου 2021-2027.

Στην παρούσα πρόταση, η Επιτροπή θα μπορούσε να συμπεριλάβει τα ακόλουθα στοιχεία:

3. Το **πρωταρχικό όραμα της ευρωπαϊκής πολιτικής για την ΕΕΚ** λαμβάνοντας υπόψη αυτή τη γνώμη και ενθαρρύνοντας τα κράτη

μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους να εργαστούν από κοινού ώστε να ενισχύσουν την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και την ποιότητα τους, λαμβάνοντας υπόψη τους εκπαιδευόμενους και τους παρόχους ΕΕΚ.

4. Η Επιτροπή θα πρέπει να οργανώσει μια δράση **σκέψης και προβληματισμού με εμπειρογνώμονες της Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Επαγγελματική Κατάρτιση (ACVT)** όσον αφορά στις δυνατότητες **εξορθολογισμού των υφιστάμενων μέσων ΕΕΚ** και να πραγματοποιήσει αυτές τις συζητήσεις επίσης σε στενή συνεργασία με τις Συμβουλευτικές Ομάδες ΕΠΕΠ και Europass. Οι δράσεις αυτές θα πρέπει να αναπτυχθούν λαμβάνοντας υπόψη τις υφιστάμενες αξιολογήσεις, τις μελέτες και τις απόψεις των ενδιαφερομένων σε σχέση με τα διαφορετικά εργαλεία και την αλληλεπίδραση μεταξύ τους καθώς και μια γενική ανάλυση αυτών.
5. Προτάσεις για την απλούστευση της **διακυβέρνησης της ΕΕΚ σε επίπεδο ΕΕ και την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δομών που υποστηρίζουν την εφαρμογή των εργαλείων της ΕΕ στο πεδίο της ΕΕΚ**. Η διακυβέρνηση της ΕΕΚ θα μπορούσε να διευθετηθεί περαιτέρω μέσω δύο πλατφορμών ενδιαφερομένων, οι οποίες θα παρέχουν στρατηγική καθοδήγηση και θα συμμετέχουν ενεργά σε δραστηριότητες:
 - Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση, ως το επίσημο τριμερές συμβουλευτικό όργανο
 - Γενικούς Διευθυντές Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ως το φόρουμ για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής για τον καθορισμό στρατηγικών προσανατολισμών στον τομέα της ΕΕΚ

6. Πρόσκληση στο **Cedefop** και το **ETF** να συνεχίσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πολιτικών για την ΕΕΚ και στην υλοποίησή τους με βάση την έρευνα, τις αναλύσεις και τις πληροφορίες σχετικά με τα συστήματα, τις πολιτικές και την πρακτική της ΕΕΚ, τις ανάγκες και τις απαιτήσεις δεξιοτήτων στην ΕΕ καθώς και μέσω της προώθησης της συνεργασίας με σχετικούς διεθνείς οργανισμούς όπως ILO, OECD και UNESCO.
7. Ένα **σαφές και ελαφρύ πλαίσιο παρακολούθησης** σε σχέση με ένα σύνολο δεικτών ή ως μέρος των γενικών σημείων αναφοράς για την εκπαίδευση και την κατάρτιση (π.χ. σημείο αναφοράς για την κινητικότητα στην ΕΕΚ και πιθανά μελλοντικά σημεία αναφοράς στον τομέα της ΕΕΚ, ειδικοί δείκτες EQAVET κ.λπ.), για τη βελτίωση της διαφάνειας και την υποστήριξη της αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ των κρατών μελών παράλληλα με το σεβασμό των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων καθώς και των διαφορετικών παραδόσεων σε επίπεδο εθνικών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ένα πλαίσιο όπως αυτό, μπορεί να προσφέρει μια πραγματική προστιθέμενη αξία προς τα κράτη μέλη.
8. **Καθορισμός της υποστήριξης σε επίπεδο ΕΕ** κατά τρόπο που να εξασφαλίζει την αναγκαία συνέχεια των επιτυχημένων πρωτοβουλιών πολιτικής, να ενισχύει τις δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης ως εργαλείο για την εφαρμογή των διαφόρων συστάσεων του Συμβουλίου και τους συνδέσμους με τη διαθέσιμη οικονομική στήριξη μέσω του μελλοντικού προγράμματος Erasmus και του ΕΚΤ. Οι δραστηριότητες θα πρέπει να υποστηρίζουν την υλοποίηση του οράματος που έχει οριστεί για το μελλοντικό σύστημα ΕΕΚ και θα πρέπει να επικεντρωθούν σε περιοχές με τη

μεγαλύτερη ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία. Ειδικότερα, οι πρωτοβουλίες αυτές θα πρέπει να στοχεύουν στη διευκόλυνση της πρόσβασης σε ποιοτική και αποτελεσματική εκπαίδευση και κατάρτιση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιδεικνύουν σεβασμό στην ποικιλομορφία και την ευελιξία των συστημάτων και των πρακτικών που επικρατούν σε επίπεδο βιομηχανικών σχέσεων. Οι πρωτοβουλίες της ΕΕ θα πρέπει να βασιστούν και να αναζωογονήσουν, όπως ενδείκνυται, πρωτοβουλίες όπως η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Επαγγελματικών Δεξιοτήτων, οι Πλατφόρμες Κέντρων Επαγγελματικής Αριστείας, Υπηρεσίες Υποστήριξης και Αμοιβαίας Μάθησης για την ΕΕΚ, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία (σε συμφωνία με την Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και ουσιαστικά προγράμματα μαθητείας), η κινητικότητα και η διεθνοποίηση στην ΕΕΚ (βλ. Παράρτημα για περισσότερες λεπτομέρειες).

Ο **κοινωνικός διάλογος** πρέπει να αποτελεί ένα βασικό στοιχείο στη διαδικασία προετοιμασίας και εφαρμογής της πρωτοβουλίας. Οι κοινωνικοί εταίροι, ειδικότερα, σε κλαδικό επίπεδο, διαδραματίζουν έναν ενεργό ρόλο και διαθέτουν άμεση γνώση και εμπειρία σε θέματα αγοράς εργασίας και κατάρτισης. Η συγκεκριμένη πρωτοβουλία θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τους κοινωνικούς εταίρους ώστε να εργαστούν σε τριμερή και διμερή βάση, με σκοπό να ενισχύσουν την πρόσβαση σε επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και την ποιότητα αυτών, σε συνάρτηση με τις ιδιαίτερες συνθήκες στο εκάστοτε εθνικό πλαίσιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Η τρέχουσα κατάσταση της ΕΕΚ στην Ευρώπη

Βασικά στατιστικά δεδομένα για την ΕΕΚ

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ένα από τα δύο βασικά μονοπάτια για την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας. Κατά μέσο όρο 50% των Ευρωπαίων νέων ηλικίας 15/16-19 ετών συμμετέχουν στην αρχική επαγγελματική κατάρτιση (στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης). Ωστόσο, ο μέσος όρος της ΕΕ καλύπτει σημαντικές διαφορές, που κυμαίνονται από ποσοστά συμμετοχής 73% έως λιγότερο από 15%. Περίπου το ένα τρίτο των νεαρών ενηλίκων εισέρχονται στην αγορά εργασίας αμέσως μετά την ολοκλήρωση μιας δραστηριότητας ΕΕΚ στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης· ένα άλλο 20% συνεχίζει την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η υιοθέτηση μιας πορείας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανοίγει καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας: όταν ένα 40% των Ευρωπαίων εργοδοτών δεν μπορούν να βρουν άτομα με τις κατάλληλες δεξιότητες για να καλύψουν τις κενές θέσεις τους, το 80% των αποφοίτων ΕΕΚ βρίσκουν την πρώτη τους μακροχρόνια εργασία εντός έξι μηνών από την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Επιπλέον, τα στοιχεία δείχνουν ότι το 60-70% των μαθητευομένων μετακινούνται άμεσα σε θέση εργασίας σε συνέχεια της μαθητείας τους και σε ορισμένες περιπτώσεις το ποσοστό αυτό αυξάνεται στο 90%.

Το μονοπάτι της ΕΕΚ οδηγεί επίσης σε έναν ανταγωνιστικό μισθό· οι νέοι με επαγγελματική κατάρτιση κερδίζουν 25,1% περισσότερο από όσους έχουν χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης και 16,5% περισσότερο από όσους διαθέτουν μέσο επίπεδο προσόντων από τη γενική εκπαίδευση. Σε ορισμένες χώρες, οι μισθοί των ατόμων που ολοκλήρωσαν την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι συγκρίσιμοι ακόμη και με τους μισθούς εκείνων που έχουν πτυχίο πανεπιστημίου.

Η ΕΕΚ διαδραματίζει βασικό ρόλο και στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη των ενηλίκων. Το ποσοστό των επιχειρήσεων της ΕΕ-28 που παρείχαν οποιοδήποτε είδος συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης το προηγούμενο έτος αυξάνεται συστηματικά (από 49,7% το 2005 σε 60% το 2015), με τη μεγαλύτερη αύξηση να παρατηρείται στις μικρές επιχειρήσεις (~11pp). Στη μη επαγγελματική κατάρτιση παρατηρούμε την αντίθετη τάση (ΕΕ-28). Το 2005, το 50% των επιχειρήσεων προσέφερε μη επαγγελματική κατάρτιση, το προηγούμενο έτος και το 2015 μόνο 39,9% - μείωση κατά 10,1%. Η μεγαλύτερη μείωση παρατηρήθηκε στις μικρές επιχειρήσεις (~11pp). Όσον αφορά τη μη τυπική κατάρτιση που σχετίζεται με την εργασία, τα τελευταία στοιχεία δείχνουν ότι κατά μέσο όρο 27,5% των ενηλίκων (25-64 ετών) συμμετείχαν σε αυτή τη μορφή μάθησης κατά τη δωδεκάμηνη περίοδο πριν τη διεξαγωγή της έρευνας⁴. Στην περίπτωση των εργαζομένων σε επιχειρήσεις το 2015, το 40,8% από αυτούς συμμετείχε σε επαγγελματική κατάρτιση⁵.

4 Adult Education Survey 2011. Δεν υπάρχουν ακόμα εκτιμώμενα στοιχεία σε επίπεδο ΕΕ-28 για το 2016. Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από Εσθονία (EE), Κροατία (HR) και Γαλλία (FR). Η σύγκριση χωρών καθίσταται επίσης δύσκολη καθώς διαπιστώνονται κενά σε όλες τις περιπτώσεις.

5 Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση σε επιχειρήσεις το 2015.

Βασικά ευρήματα της έκθεσης του CEDEFOP/ETF επί των εξελίξεων στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της Ρίγα 2015-2017

Ωστόσο, ο ρόλος και η θέση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η αξία και τα οφέλη της είναι στενά συνδεδεμένα με το ιδιαίτερο πλαίσιο της κάθε χώρας. Αυτό αποδεικνύεται επίσης από τις κοινές δράσεις των χωρών για την ΕΕΚ από την έναρξη της διαδικασίας της Κοπεγχάγης το 2002 και από την έκθεση σχετικά με τις εξελίξεις κάτω από τις κατευθύνσεις της Ρίγα το 2015-17⁶. Δεν ξεκίνησαν ωστόσο όλες οι χώρες από το ίδιο σημείο. Για ορισμένες χώρες, οι δράσεις για την ΕΕΚ αποτελούν μέρος μιας φυσικής εξέλιξης, ενώ άλλες πρέπει να ενισχύσουν τον ρόλο και τη σημασία της ΕΕΚ. Αυτό ισχύει τόσο για τα κράτη μέλη όσο και για τις υποψήφιες χώρες. Παρόλο που οι παρεμβάσεις πολιτικής τους μπορεί να μοιάζουν παρεμφερείς, ο σκοπός, η ταχύτητα και η πρόοδος ποικίλλουν, καθώς πρέπει να ταιριάζουν με το περιβάλλον τους.

Η συνέχεια αναφορικά με το πλαίσιο πολιτικής και τους στόχους για το 2020 αντικατοπτρίζεται στις εξελίξεις των χωρών. Οι εξελίξεις αυτές ανταποκρίνονται επίσης σε ad-hoc προκλήσεις, για παράδειγμα σε χώρες που αντιμετωπίζουν μεγάλο αριθμό υπηκόων τρίτων χωρών που καταφθάνουν στο πλαίσιο της κρίσης των προσφύγων. Συνολικά, με μικρές διακυμάνσεις, οι συμμετέχουσες χώρες είχαν επιλέξει στη Ρίγα τη μαθητεία και τη μάθηση βάσει εργασίας (WBL) ως κορυφαίες προτεραιότητες, ακολουθούμενες από πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση - κατάρτιση και προσόντα για όλους, εκπαίδευση εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών, ικανότητες - κλειδιά, ποιότητα και βρόγχοι ανάδρασης ακολουθούσαν σε μικρότερο βαθμό.

Οι βασικές εξελίξεις στα πέντε ενδιαμέσα αποτελέσματα της έκθεσης μπορούν να συνοψιστούν στα εξής:

- Η μεγάλη προσοχή που δίδεται στο να καταστεί η μαθητεία και η μάθηση με βάση την εργασία ελκυστική για τους εκπαιδευόμενους και τους εργοδότες υπήρξε μια ισχυρή κοινή τάση μεταξύ όλων των συμμετεχουσών χωρών. Οι περισσότερες δράσεις επικεντρώθηκαν στη μαθητεία στο δευτεροβάθμιο επίπεδο, είτε προετοιμάζοντας το έδαφος, είτε εκσυγχρονίζοντας τα νομικά πλαίσια, τους κανόνες, τις αρχές και τις δομές προσόντων. Οι χώρες που διαθέτουν κυρίως σχολική ΕΕΚ έχουν εργαστεί για να διευρύνουν τις ευκαιρίες μάθησης στις επιχειρήσεις.
- Όσον αφορά στις προσπάθειες των χωρών για τη διασφάλιση της ποιότητας της ΕΕΚ, οι υποψήφιες χώρες επικεντρώθηκαν σε προσεγγίσεις διασφάλισης της ποιότητας σε επίπεδο συστήματος και παρόχων, χρησιμοποιώντας το πλαίσιο EQAVET, ενώ οι ΕΕ-28+ ανέπτυξαν περαιτέρω τις προσεγγίσεις τους. Όλοι εργάστηκαν για την ενίσχυση των συστημάτων πρόγνωσης δεξιοτήτων και των βρόγχων ανατροφοδότησης. Παρά τις προόδους που έχουν γίνει, η συστηματική χρήση των δεικτών εκρών και μελέτες ικνηλάτησης της πορείας των αποφοίτων φαίνεται να είναι αδύνατα σημεία.
- Όσον αφορά στην ενίσχυση της πρόσβασης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τα προσόντα, τα κοινά χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν διαρθρωτικές αλλαγές προκειμένου να καταστούν πιο ευέλικτα τα μονοπάτια ΕΕΚ, να διευρυνθεί η πρόσβαση στην ΕΕΚ και να βελτιωθούν οι ευκαιρίες προόδου. Εντούτοις, συντονισμένες στρατηγικές προσεγγίσεις δεν εφαρμόζονται συχνά. Δράσεις επικεντρωμένες στη νεολαία και, στην περίπτωση της ΕΕ-28, στη βελτίωση των ευκαιριών κατάρτισης για τα άτομα με χαμηλή ειδίκευση, τους άνεργους και τους νεοαφίχθέντες μετανάστες.

6 CEDEFOP & ETF (2018) Better European cooperation in VET: one process, many stops

Ενώ οι υπηρεσίες και τα εργαλεία καθοδήγησης έχουν ενισχυθεί, οι συνολικές προσεγγίσεις παραμένουν ένας τομέας για βελτίωση. Οι χώρες έχουν επίσης, εκ νέου, ενισχύσει το έργο τους για την επικύρωση των δεξιοτήτων και την αναγνώριση των προσόντων που έχουν αποκτηθεί από τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση ή από την πρότερη τυπική μάθηση.

- Για να προσφέρουν το σωστό συνδυασμό (μίγμα) δεξιοτήτων σε όλους τους μαθητές, οι χώρες έχουν εργαστεί για να ενισχύσουν τις δεξιότητες κλειδιά στα μαθησιακά αποτελέσματα των προγραμμάτων σπουδών της αρχικής επαγγελματικής κατάρτισης. Στις περισσότερες περιπτώσεις, έχουν επικεντρωθεί σε γλωσσικές και ψηφιακές δεξιότητες, αλλά οι αναφορές σε ήπιες δεξιότητες ήταν σπάνιες και οι πληροφορίες για δράσεις σχετίζονταν κυρίως με την ΕΕΚ για τους νέους.
- Οι παρεμβάσεις για την επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών επικεντρώθηκαν στο προσωπικό των σχολών ΕΕΚ. Πολλές χώρες αντιμετωπίζουν την πρόκληση του γηράσκοντος διδακτικού προσωπικού και τις αναμενόμενες μελλοντικές ελλείψεις. Ως εκ τούτου, δόθηκε μεγαλύτερη προσοχή στη βελτίωση της κατάστασης και των ευκαιριών σταδιοδρομίας ώστε να καταστεί το επάγγελμα ελκυστικότερο και να βελτιωθεί η αρχική κατάρτιση. Με τη διεύρυνση της μαθητείας και άλλων μορφών ενδοεπιχειρησιακής μάθησης, οι χώρες εργάζονται για να διευκολύνουν τις τοποθετήσεις εκπαιδευτικών σε επιχειρήσεις· σε κάποιες περιπτώσεις [χωρών] η εκπαίδευση εκπαιδευτών έρχεται στο προσκήνιο.

Όσον αφορά στην ευρύτερη διάσταση των συστημάτων και πολιτικών ΕΕΚ, η έκθεση επιβεβαιώνει ορισμένες προηγούμενες τάσεις:

- Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ ΕΕΚ για τους νέους και τους ενήλικες, της αρχικής και της συνεχιζόμενης κατάρτισης καθίστανται λιγότερο ξεκάθαρες.
- Τα κονδύλια της ΕΕ, στην ΕΕ-28, κυρίως το ΕΚΤ και, όλο και περισσότερο, το Erasmus+, χρησιμοποιήθηκαν για την υποστήριξη των κατευθύνσεων της Ρίγας. Στις περισσότερες υποψήφιες χώρες, τόσο ο μηχανισμός προενταξιακής βοήθειας της ΕΕ (IPA) όσο και οι διεθνείς οργανώσεις δωρητών (συμπεριλαμβανομένων των διμερών χορηγών βοήθειας) έχουν συνδεθεί σε σημαντικό βαθμό με τη μεταρρύθμιση των συστημάτων ΕΕΚ.
- Τα κράτη μέλη και οι υποψήφιες χώρες σε μικρότερο βαθμό ανέφεραν τη συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών για κάθε ενέργεια, με τρόπο που φανερώνει ότι η συμμετοχή και οι δραστηριότητες των συνδικαλιστικών οργανώσεων των εργαζομένων είναι λιγότερο εμφανείς από εκείνες των εργοδοτών και των ομάδων συμφερόντων τους.
- Τα αποτελέσματα της Ρίγας και το πλαίσιο της ΕΕ συνέβαλαν στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών. Η πολιτική δέσμευση και η ιδιοκτησία των παρεμβάσεων αποτελούν τα συστατικά κάθε σημαντικής δράσης. Αυτά τα στοιχεία έχουν δώσει στη συνεργασία γύρω από την ΕΕΚ τη διακριτή της ταυτότητα και, σε αρκετές χώρες, συνέβαλαν στη διατήρηση της ατζέντας πολιτικής.
- Όπως προκύπτει από την εξέλιξη της μαθητείας και της μάθησης που βασίζεται στην εργασία, οι συνεργατικές προσεγγίσεις πέρα από τα σύνορα και τις παρεμβάσεις πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ, με πρωτοβουλίες σε διάφορους τομείς πολιτικής, μπορεί να συμβάλουν στη διατήρηση των προσπαθειών. Η σύσταση περί αναβάθμισης των δεξιοτήτων, η σύσταση για την παρακολούθηση (ιχνηλάτηση) των αποφοίτων και η αναθεώρηση του πλαισίου ικανοτήτων-κλειδιών μπορεί να συμβάλει στην τόνωση των εξελίξεων στους τομείς εστίασης.

Τάσεις που αναγνωρίζονται στη μελέτη του CEDEFOP σχετικά με τον μεταβαλλόμενο ρόλο και τη φύση της ΕΕΚ

Λαμβάνοντας υπόψη παλαιότερες εξελίξεις, η μελέτη του CEDEFOP σχετικά με τον μεταβαλλόμενο ρόλο και τη φύση της ΕΕΚ, υπογραμμίζει ορισμένες τάσεις που ανοίγουν το δρόμο προς την ΕΕΚ του μέλλοντος⁷:

- Οι διάφορες μορφές παροχής ΕΕΚ γίνονται ολοένα και πιο ποικίλες. Οι χώρες με σχολική ΕΕΚ ενισχύουν τη μαθητεία και αντιστρόφως. Τα στοιχεία που στηρίζονται στη μάθηση βάσει εργασίας έχουν υψηλή προτεραιότητα και προβολή σε όλες τις μορφές ΕΕΚ. Ταυτόχρονα, τα όρια μεταξύ σχολείου-χώρου εργασίας και γενικής-επαγγελματικής [εκπαίδευσης] καθίστανται λιγότερο σαφή, υποδεικνύοντας υβριδικά μοντέλα. Η επαγγελματικά προσανατολισμένη τριτοβάθμια εκπαίδευση προβάλλεται όλο και πιο πολύ και αποκτά μεγαλύτερη σημασία.
- Οι χώρες μειώνουν τον αριθμό των προσόντων που απονέμουν ενώ διευρύνουν το πεδίο εφαρμογής τους, δεδομένου ότι δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στις κοινωνικές και εγκάρσιες δεξιότητες και ικανότητες.
- Ο επαναπροσανατολισμός της ΕΕΚ προς τα μαθησιακά αποτελέσματα και τις ικανότητες μπορεί να επιτρέψει μια προσέγγιση που επικεντρώνεται περισσότερο στον εκπαιδευόμενο.
- Περισσότερη ευελιξία στον χρόνο και τον τόπο της μάθησης και αυξημένη αποδοχή της πρότερης μάθησης ανοίγει την ΕΕΚ σε ευρύτερες ομάδες νέων και ενηλίκων μαθητών.
- Καθώς τα συστήματα πληροφοριών για τις δεξιότητες καθίστανται ισχυρότερα, υπογραμμίζουν την ανάγκη αναθεώρησης και επαναπροσδιορισμού των δεξιοτήτων και της καλύτερης αντιστοίχισης των θέσεων εργασίας.

2. Ευρωπαϊκή συνεργασία στην ΕΕΚ

Το όραμα πολιτικής της ΕΕ για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση έως το 2020 τέθηκε στα συμπεράσματα της Ανακοίνωσης της Μπριζ και στα Συμπεράσματα της Ρίγας και είναι σταθερά ενσωματωμένο στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Το όραμα αυτό εξελίχθηκε περαιτέρω με την υιοθέτηση:

- ορισμένων συστάσεων του Συμβουλίου (EQF, EQAVET, ECVET, Επικύρωση) και την απόφαση Europass,
- τη νέα Ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη (2016) με στόχο να καταστεί η ΕΕΚ πρώτη επιλογή,
- την ανακήρυξη του Ευρωπαϊκού Πυλώνα των Κοινωνικών Δικαιωμάτων το 2017,
- πιο πρόσφατα, τις συστάσεις του Συμβουλίου σχετικά με την Αναβάθμιση των Δεξιοτήτων (Upskilling Pathways), τις μελέτες ικνηλάτησης της πορείας των αποφοίτων και το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο για την Ποιότητα και την Αποτελεσματική Μαθητεία.

⁷ Cedefop (2018). The changing nature and role of VET: <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/changing-nature-and-role-vocational-education-and-training-vet-europe>

Η συνεργασία σε επίπεδο ΕΕ στον τομέα της ΕΕΚ μέχρι σήμερα έχει προωθηθεί κυρίως μέσω τεσσάρων ειδών δραστηριοτήτων οι οποίες υποστηρίζονται, κατά περίπτωση, από τη χρηματοδότηση του Erasmus + και του ΕΚΤ.

- i. **Δραστηριότητες που υποστηρίζουν την εφαρμογή των συστάσεων του Συμβουλίου** οι οποίες οργανώνονται κυρίως μέσω ειδικών ομάδων ενδιαφερομένων και υποστηρίζονται από στοχοθετημένη χρηματοδότηση και αμοιβαία μάθηση (δίκτυα, ομάδες χρηστών, ειδικές προσκλήσεις υποβολής προτάσεων).
- ii. **Πρωτοβουλίες πολιτικής στον τομέα της ΕΕΚ:** ιδίως η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία και η Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Επαγγελματικών Δεξιοτήτων.
- iii. **Δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης:** κυρίως ομάδες εργασίας ET 2020, αξιολογήσεις από ομότιμους και άλλες δραστηριότητες ομότιμης μάθησης (συμπεριλαμβανομένων των δράσεων Cedefop και ETF).
- iv. **Παρακολούθηση της προόδου:** κυρίως η παρακολούθηση των πολιτικών για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση εκ μέρους του Cedefop και του ETF, το ET Monitor, τα κριτήρια αναφοράς ET 2020 ή ο πίνακας αποτελεσμάτων της κινητικότητας IVET.

3. Κύρια προγράμματα της ΕΕ που υποστηρίζουν την ΕΕΚ

Erasmus+

Το πρόγραμμα Erasmus+ έχει (αρχική) συνολική ενδεικτική χρηματοδότηση ύψους 14,774 δισ. Ευρώ. Από αυτά, περίπου 3 δισ. Ευρώ κατανέμονται στην ΕΕΚ κατά την περίοδο 2014-2020. Κάθε χρόνο περίπου 130.000 εκπαιδευόμενοι στην ΕΕΚ και 20.000 στελέχη και εκπαιδευτικό προσωπικό της ΕΕΚ επωφελούνται από δράσεις κινητικότητας. Επιπλέον, σχεδόν 500 σχέδια ΕΕΚ χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των στρατηγικών εταιρικών σχέσεων κάθε χρόνο στο πλαίσιο του Erasmus+. Το πρόγραμμα χρηματοδοτεί επίσης άλλες συναφείς δραστηριότητες, όπως οι τομεακές συμμαχίες δεξιοτήτων (συμπεριλαμβανομένου του τομεακού σχεδίου) ή οι στοχοθετημένες εκκλήσεις για μεταρρυθμιστικές πολιτικές.

Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ)

Το ΕΚΤ αποτελεί σημαντικό χρηματοδοτικό μοχλό για την ΕΕΚ. Ο κανονισμός του ΕΚΤ για το 2013 αναφέρει ότι «το ΕΚΤ πρέπει να (...) προάγει την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση, να επενδύει στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, να βελτιώνει τη συνάφεια των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας και να ενισχύει τη δια βίου μάθηση, τη μη τυπική εκπαίδευση και την άτυπη μάθηση».

Για την προγραμματική περίοδο 2014-2020, το ΕΚΤ έχει ένα θεματικό στόχο (ΘΣ10) με τίτλο «Επενδύσεις στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση για δεξιότητες και δια βίου μάθηση», η οποία αποδίδει 6,8 δισ. €. για τη «βελτίωση της συνάφειας των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας, διευκολύνοντας τη μετάβαση από την εκπαίδευση στην εργασία και ενισχύοντας τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και την ποιότητά τους, μεταξύ άλλων μέσω μηχανισμών πρόγνωσης δεξιοτήτων, προσαρμογής των προγραμμάτων σπουδών και εγκαθίδρυσης και ανάπτυξης συστημάτων μάθησης με βάση την εργασία, συμπεριλαμβανομένων συστημάτων διυικής μάθησης και προγραμμάτων μαθητείας».

4. Προτεινόμενες πρωτοβουλίες σε επίπεδο ΕΕ για την μετά-2020 περίοδο

Οι πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για τη στήριξη του εθνικού εκσυγχρονισμού της ΕΕΚ πρέπει να διασφαλίζουν συνέχεια με τις τρέχουσες δεσμεύσεις πολιτικής υπό το πρίσμα της Ανακοίνωσης της Μπριζ, των Συμπερασμάτων της Ρίγας και των σχετικών Συστάσεων και Αποφάσεων του Συμβουλίου:

- Απόφαση (ΕΕ) 2018/646 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Απριλίου 2018 επί ενός κοινού πλαισίου για την παροχή καλύτερων υπηρεσιών για τις δεξιότητες και τα προσόντα (Europass),
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2017 επί του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων για τη δια βίου μάθηση,
- Σύσταση του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2018 επί των βασικών ικανοτήτων στη δια βίου μάθηση,
- Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 επί της δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς Διασφάλισης Ποιότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (EQAVET),
- Σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 18ης Ιουνίου 2009 επί της δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET),
- Σύσταση του Συμβουλίου της 20ης Δεκεμβρίου 2012 επί της επικύρωσης της μη-τυπικής και άτυπης μάθησης,
- Σύσταση του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2016 για τις Διαδρομές Αναβάθμισης Δεξιοτήτων: Νέες Ευκαιρίες για Ενήλικους,
- Σύσταση του Συμβουλίου της 20ης Νοεμβρίου 2017 για την ικνηλάτηση των αποφοίτων,
- Σύσταση του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2018 επί ενός Ευρωπαϊκού Πλαισίου για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας.

Οι μελλοντικές πρωτοβουλίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο μπορούν να περιλαμβάνουν:

Πρωτοβουλία	Στόχος	Χρηματοδότηση
Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Επαγγελματικών Δεξιοτήτων	Βελτίωση της εικόνας και της ελκυστικότητας, προώθηση των πλεονεκτημάτων της ΕΕΚ σε ευρύ κοινό και ανταμοιβή της αριστείας Δημιουργία μιας ισχυρής κοινότητας ΕΕΚ που θα ενισχύσει τις εταιρικές σχέσεις και τις δεσμεύσεις Προώθηση της ατζέντας πολιτικής της ΕΕ για την ΕΕΚ, συμπεριλαμβανομένων στόχων όπως η διασφάλιση της ποιότητας, η ευελιξία, η αριστεία, η κοινωνική ένταξη, η διεθνής διάσταση	ESF+ Erasmus

Πρωτοβουλία	Στόχος	Χρηματοδότηση
Πλατφόρμα Κέντρων Επαγγελματικής Αριστείας	Πρώθηση στρατηγικού ρόλου της ΕΕΚ στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της ένταξης, ανάπτυξη κοινού περιεχομένου ΕΕΚ και των ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων στην ΕΕΚ Σύνδεση της διακρατικής τομεακής/θεματικής εστίασης με την τοπική/περιφερειακή διάσταση· σύνδεση αρχικής και συνεχιζόμενης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης	Erasmus ERDF InvestEU ESF+
Υποστηρικτικές Υπηρεσίες για αμοιβαία μάθηση σχετικά με την ΕΕΚ	Παροχή συμβουλών από ομότιμους και οικοδόμηση ικανοτήτων σε ενδιαφερόμενους φορείς ΕΕΚ της ΕΕ μέσω: <ul style="list-style-type: none"> Υπηρεσιών υποστήριξης της μαθητείας (εφαρμογή του ΕΦΟΕΑ), Εργαλείο πρώιμης μελλοντικών μεταρρυθμίσεων Τεχνική βοήθεια για την αριστεία στην ΕΕΚ ως προς τις στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης, σε συνεργασία με JRC, Αμοιβαίες μαθησιακές δραστηριότητες και παραγωγή κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής για τη διασφάλιση της ποιότητας (EQAVET) και ευελιξία στην ΕΕΚ, παρακολούθηση πορείας απόφοιτων, βελτίωση της πρόσβασης και διαθεσιμότητας της συνεχιζόμενης ΕΕΚ για ενήλικους με σκοπό την αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανακατάρτιση, καθοδήγηση, εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους, πρόβλεψη δεξιοτήτων και άλλα θέματα, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης του Cedefop (εθνικές επισκοπήσεις, εκδηλώσεις αμοιβαίας μάθησης) και του ETF Οικοδόμηση δυνατοτήτων παρόχων/φορέων ΕΕΚ σε επίπεδο συστήματος και μεμονωμένων παροχών 	Erasmus
Ευρωπαϊκή Συμμαχία για τη Μαθητεία	Ενίσχυση της Συμμαχίας με την επέκταση της προσέγγισής της και κινητοποίηση των ενδιαφερόμενων μερών για την αύξηση της προσφοράς, της ποιότητας και της εικόνας της μαθητείας.	Erasmus
Κινητικότητα και Διεθνοποίηση στην ΕΕΚ	Ενίσχυση της υποστήριξης της κινητικότητας των εκπαιδευόμενων και του προσωπικού της ΕΕΚ μέσω του μελλοντικού προγράμματος Erasmus, καθώς και της θεσμικής ικανότητας όλων των φορέων που συμμετέχουν στην κινητικότητα ΕΕΚ. Υποστήριξη της περαιτέρω ανάπτυξης διεθνών εταιρικών σχέσεων στην ΕΕΚ.	Erasmus

Μετάφραση
(Μάρτιος 2019):Παρασκευάς Λιντζέρης,
Αντώνης ΑγγελιάκηςΣχεδιασμός -
Σελιδοποίηση:

Έλλη Πετρίδη